

DALMACIJA

Barbara

Iz Zagreba je 28-godišnja Barbara, dizajnerica, stigla u Ravne kotare kako bi naučila ojkati.

LIPO JE BILO VIDIT MLADE LJUDE KOJI SU POKUŠAVALI OVLAĐATI VJEŠTINAMA SVOJIH PREDAKA U OJKANJU, ILI GROKTENJU

'Ne mo'š od gena pobić'

Sudionici radionice

Islam
Grčki

DUGA IZNAD KULE

PIŠE ANA VUČETIĆ ŠKRBIĆ
SNIMIO: JURE MIŠKOVIĆ / CROPIX

Kula Stojana Jankovića u Islamu Grčkom predugo je bila pusta. I zato je svakome kome je taj komadić zemlje u Ravnim kotarima prirastao sreću bilo nevjerojatno drago kad je pred tim kulturnim srednjovjekovnim zdanjem, koje je već četiri stoljeća u vlasništvu obitelji Janković-Desnica, zatekao život. Da se razumijemo, otkako je kula prije tri godine obnovljena i otvorena za javnost, puno je kulturnih manifestacija koje su se ovdje udomile, pa i Desnicini susreti kao uspomena na Vladana Desnicu, koji je baš u ovom povijesnom zdanju svog uskočkog pretka napisao i jedan od naših najboljih romana – "Proljeća Ivana Galeba".

No jučer je u Kuli ta živost bila nekako posebna, autentična. Nakon dugo vremena u taj se prostor vratilo ojkanje, ili groktenje. Kako god ga zvali, svi misle na isto – tradicijski način pjevanja u kojemu glas treperi, toliko izniman i poseban da ga je UNESCO uvrstio na svoju listu nematerijalne baštine.

Kad će kulturni dom?

Nalme, Društvo za obnovu i revitalizaciju Kule Stojana Jankovića "Mostovi", uz sponzorstvo Ministarstva kulture RH, Zadarske županije, Grada Benkovca, te Srpskog narodnog vijeća Zagreb i Vijeća srpske nacionalne manjine grada Zadra, u sklopu projekta "Duga iznad Kule", organiziralo je tamo dvodnevnu radionicu ojkanja, ili groktenja, za sve one koji nisu do sada imali priliku

Kakve su reakcije ekipe kad im kažete da idete ojkati, pitamo Olju Đilas i Jelenu Štrbac, jer nije to baš glazba koja se sluša na tulumima. – Uvijek se nađe netko pametan uz komentar 'što će vam to, to je za seljake', ali ima nas koji bismo htjeli naučiti, ali nemamo od koga – kažu nam 16-godišnjakinje iz Kistanja

približili se tom tradicijskom blagu koje, na žalost, polako, ali sigurno nestaje. Prijavilo ih se desetak, među njima i tri mlade djevojke. Olja Đilas i Jelena Štrbac su iz Kistanja, obje 16-godišnjakinje. Na školu ojkanja u Islam doveo ih je Jelenin otac Nebojša. Nije, kaže, mogao protiv kćerine znatiželje i ljubavi za ojkanjem. Zna on kako je to, i sam je zaljubljenik u pjevanje.

– Ne mo'š od gena pobić, tako vam je to. Nisam mogao da je ne dovedem kad joj je tolika želja – kaže otac Nebojša.

Kakve su reakcije ekipe kad im kažete da idete ojkati, pitamo djevojke, nije to baš glazba koja se sluša na tulumima.

– Iznenadili biste se – spremno mi odgovaraju mlade Kistanjke.

– Naravno, uvijek se na-

de netko pametan uz komentar "što će vam to, to je za seljake", ali ima nas koji bismo htjeli naučiti, ali nemamo od koga. Oni koji su otišli znanje su odnijeli sa sobom, a kad se nešto ovakvo i organizira, nemaju svi roditelji mogućnost voziti djecu okolo. A mi u Kistanjama ni kulturni dom ne možemo dobiti, kad god zapitamo, uvijek isti odgovor: nema novca – govori nam mlada Jelena, a uz nju je i Barbara, 28-godišnja dizajnerica koja je iz Zagreba u Ravne kotare stigla baš kako bi naučila ojkati.

Sve sam sam naučila

Iako u Zagrebu pjeva srpske tradicijske pjesme u Zboru XOP, ojkanje je do sada čula samo na snimkama, ovo joj je prvi "live". I apsolutno je oduševljena jer polaznici u školi, uz poznavanje beogradsku etnomuzikologinju Sanju Ranković i Zadrana Ivu Brkića, u ulogama demonstratora, slušaju originale, članove pjevačkih sastava iz sela pretežito nastanjenim Hrvatima te Srbima. Baš kroz taj susret

Ilija Krneta, pokretač projekta 'Duga iznad Kule'

Sanja Ranković i Ivo Brkić u ulogama demonstratora

i komunikaciju s kazivačima na terenu, iz seoskih grupa u Ravnim kotarima i Bukovici imaju priliku zabilježiti svjedočenja nositelja tradicije o nekadašnjoj i današnjoj glazbenoj praksi vezanoj uz ojkanje, njihovim sličnostima i razlikama.

Radionica traje dva dana, a polaznici će u četvrtak imati svoje premijerno ojkanje za javnost na gumnu Kule. Koliko je teško postići to treperenje glasom, pitamo znalca Petra Vukšića, harmonikaša iz Smilčića.

'PROVAJ, PA ČEŠ VIDIT'

Koliko je teško postići to treperenje glasom, pitamo znalca Petra Vukšića, harmonikaša iz Smilčića. 'Ih, teško ko vrag. Provaj pa ćeš vidit'

Zapravo je iz Šibenika, ali znate onu, odande si odakle ti je žena.

– Ih, teško ko vrag. Provaj pa ćeš vidit.

– On vam zna što govori – dobacuje mu kolega – Petar je samouki harmonikaš, on je za našu muziku ka Nikola Tesla za struju.

– Nisam ja u glazbeni škola iša, sve sam sam naučila i sam prvu harmoniku kupija. Moj me čača stavlja na kolina i ojkao. Tako sam i ja svoje sinove učio, kad su bili mali, svi su ojkali. Danas ni jedan. Danas trče za curama, koga briga za ojkanje – kaže Petar, presretan što na radionici vidi i mlada lica koja bi mogla nastaviti ovu vrijednu tradiciju.

Tome se nada i Nataša Desnica iz društva "Mostovi".

– Neka ove radionice budu prvi korak prema osnivanju institucije koja će se sustavno baviti očuvanjem i prenošenjem ovog tradicijskog blaga, koje to svakako zaslužuje.

Jelena Štrbac i Olja Đilas